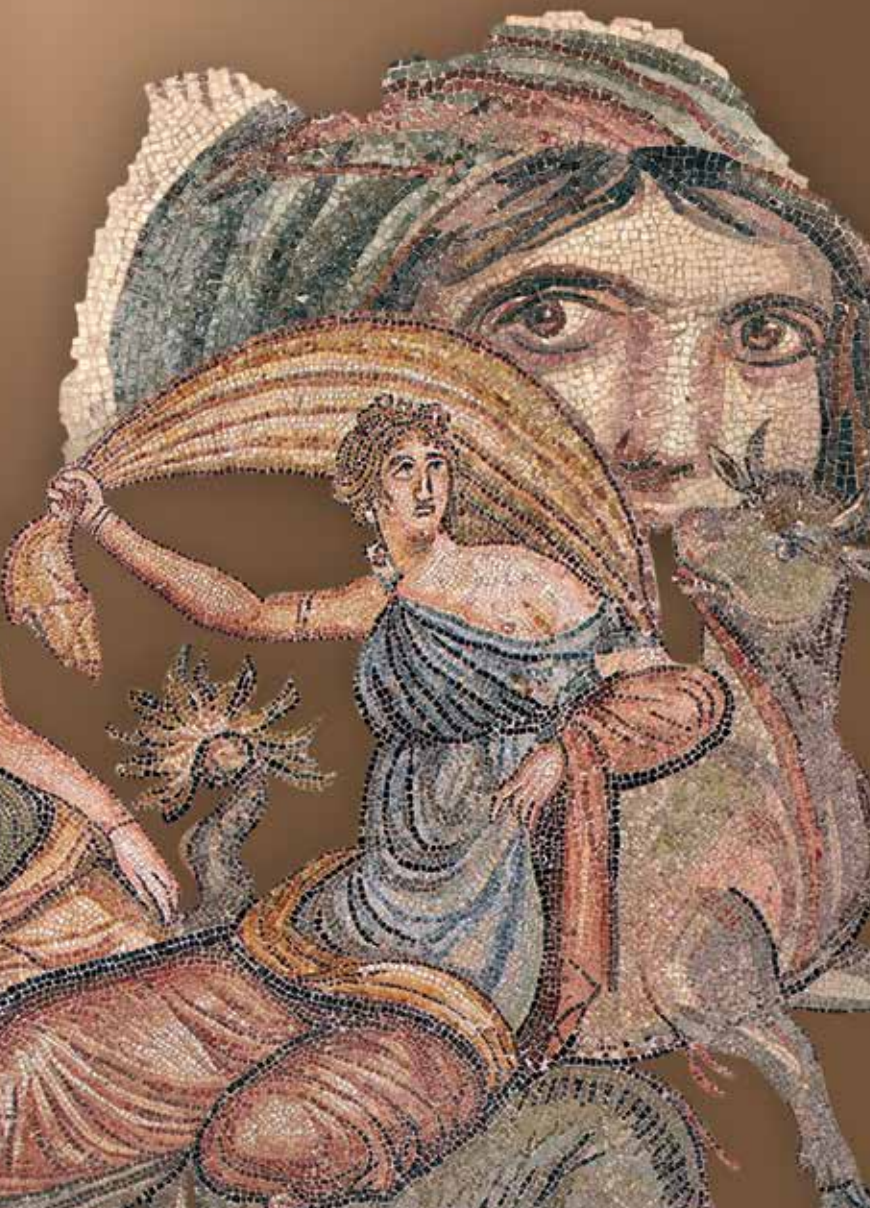

GAZİANTEP
ZEUGMA

MOZAIK MÜZESİ / MOSAIC MUSEUM

M.Ö. 300 yılında Büyük İskender'in generallerinden I. Seleukos Nikator, Fırat Nehri'nin stratejik ve ticari açıdan önemli olan bir noktasında kendi adıyla anılacak Fırat Seleukeia'sı anlamına gelen "Seleukeia Euprates" şehrini kurar. Şehrin hemen karşısına da eşinin adı olan Apameia adında yeni bir şehir kurar ve bu iki şehri bir köprü ile birbirine bağlar. Fakat zaman içinde Seleukeia büyüyecek, Apameia önemini giderek yitirecektir. Kommagene Krallığı'nın büyük kentinden biri olan şehir, stratejik konumu nedeniyle Roma İmparatorluğu'na dahil edilir. Bölgeye yerleşen 4. Lejyon'un paralı askerlerinin yaptığı harcamalar ve barış dönemi sonrasında gelişen ticaretin etkisiyle şehrin nüfusu 80.000 kişiye ulaşır. Şehrin adı da "Köprü-Geçiş Noktası" anlamına gelen "Zeugma" olarak değiştirilir.

Zeugma, Roma'nın doğu sınırındaki en büyük kentidir. 20.000 dönümlük bir alana yayılan kentin her köşesinde ayrı bir ihtişam göze çarpar. Özellikle konut mimarisi çok görkemli detaylarla süslenmiştir. Zeugma M.S. 256 yılına kadar bu ihtişamlı hayatına devam eder. Fakat sonunda Roma, bölgenin hakimiyetini Sasani'lere kaptırır. Şehir yıkılır ve yağmalanır. Daha sonraki dönemlerde yerleşme devam etse de Fırat Nehri üzerindeki bağlantı noktasının Birecik'e kayması ile Zeugma önemini yitirir. Bu büyük ve ihtişamlı şehir yüzyıllarca toprağın altında kalır.

Zeugma Antik Kenti'nde, 1987 yılından bu yana Gaziantep Müze Müdürlüğü ve çeşitli ekipler tarafından kazılar yapılmaktadır. Uzun yıllar Müze Müdürlüğü tarafından, Gaziantep Valiliği'nin desteği ile sürdürülen kazı çalışmaları 2000 yılında ortaya çıkarılan eserlerden dolayı dünyanın ilgi odağı haline gelmiştir. Yapılan kazılar neticesinde ikiz villalar olarak adlandırılan Poseidon ve Euphrates Villaları ortaya çıkarılmıştır. Bu villalarda yüzlerce metrekare taban mozaïği, duvar resmi, Mars heykeli ve pek çok küçük eser bulunmuştur.

2000 yılında Belkis/Zeugma Antik Kenti, Birecik Barajı'nın yapımı tamamlandığı için su tutulmaya başlanmış ve ortaya çıkarılan eserler Antik Kent'in A ve B Bölgelerinde

In 300 B.C., Seleucus I Nicator, one of Alexander the Great's generals, founded a city named after himself, Seleucia on the Euphrates, at a site of strategic and commercial importance on the Euphrates River. He founded another city, named Apameia after his wife, exactly opposite and linked the two with a bridge over the river. In time, Seleucia grew but Apameia gradually declined. Seleucia was one of four big cities in the Commagene kingdom, and it was annexed by the Roman Empire due to its strategic location. With the spending of the paid soldiers of the 4th Legion that settled there, and the trade that developed during peacetime, the population grew to 80,000. The name of the city was changed to "Zeugma" meaning "Bridge/Crossing Point". Zeugma was the largest city on the eastern Roman border. It covered an area of 20,000 m² and had many magnificent buildings, the homes especially being decorated

with splendid details. This state of grandeur was maintained until 256 A.D., when Rome lost the area to the Sassanids and Zeugma was looted and destroyed. Although still inhabited in later periods, it lost its importance when Birecik became the transit point over the Euphrates instead, and this large and glorious city was buried for centuries.

Since 1987, excavations of the ancient city of Zeugma have been carried out by the Gaziantep Museum Directorate and various teams. The excavations, which continued for years with the support of the Gaziantep Governorship, came under the international spotlight due to the artefacts discovered in 2000. Two side-by-side villas were uncovered, which are known as the Poseidon and Euphrates villas, and these contained hundreds of square metres of floor mosaics, wall frescoes, a statue of Mars and many other smaller artefacts.

With the completion of the Birecik Dam in 2000, the water began to rise over the Belkıs/Zeugma ancient city, but through supreme work efforts in Areas A and B of the site hundreds of square meters of mosaics, columns, fountains and small artefacts were saved from being submerged under the water. Some of the salvaged pieces were taken to the Gaziantep Museum warehouses, while building components such as stones, columns, fountain parts, and column capitals were moved to the protection zones established in the areas of Zeugma that would not be affected by the floodwater. These architectural elements were later moved to the museum.

de yapılan hummalı çalışmalar sonucunda, yüzlerce metrekare mozaik, sütunlar, çeşmeler ve küçük eserlerin altında kalmaktan kurtarılmıştır. Kurtarılanların bir bölümü Gaziantep Müze Müdürlüğü depolarına, bazı yapı taşları, sütunlar, çeşme parçaları ve sütun başlıkları gibi mimari elamanlar ise Zeugma'da sulardan etkilenmeyecek alanlarda oluşturulan koruma bölgelerine taşınmıştır. Sonrasında bu mimari elamanlar da müzeye taşınmıştır.

Zeugma Mozaik Müzesi'nin inşasına 2008 yılında başlanmış ve 2010 yılında tamamlanması sonucunda çok daha büyük bir sergileme alanı elde edilmiştir. Binanın resmi açılışı 9 Eylül 2011 tarihinde yapılmıştır. Gaziantep'in eski Tekel Fabrikası arazisi üzerine kurulan müze binasının toplam oturma alanı 30.000 metrekaredir. 3 adet bina topluluğundan oluşan komplekste, 1 adet 510, 2 adet 250 ve 2 adet 75 kişi kapasiteli toplam 5 konferans salonu, idari birimler, 3.500 metrekare oturma alanı olan ve 3 kattan oluşan yaklaşık 7.075 metrekarelik sergi salonları bulunmaktadır.

Zeugma Mozaik Müzesi'nin projelendirilmesi, bir senaryo üzerine kurgulanmıştır. Bu senaryonun temelini Zeugma'nın sanatsal ve kültürel yönü ile günlük yaşamın detayları oluşturmaktadır. Zeugma Mozaik Müzesi bu temel fikir etrafında şekillendirilmiştir. Bu nedenle Zeugma Mozaik Müzesi'nde yapılan sergilemede; o dönemde kentte yaşamış olan insanların inançları, kültürü ve günlük yaşantısını, geçirdiği ortam, birebir mimarisine uygun olarak, sokağı, çeşmesi, duvarı ve tüm yapı taşları ile gerçek ölçüsünde ziyaretçilere sunulmaya çalışılmıştır.

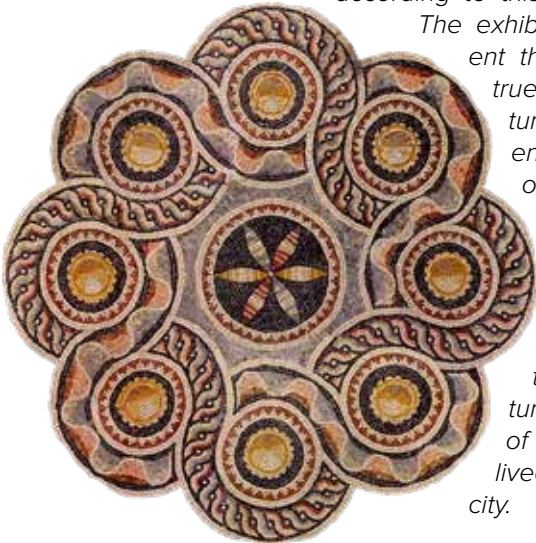

A much larger exhibition space was created with the completion of the Zeugma Mosaic Museum, which was built from 2008-2010, and officially opened on 9 September 2011. Built on the land of the former Tekel factory, the museum covers a total area of 30,000 m². In the complex consisting of three groups of buildings there are: 5 conference halls, one of 510-person capacity, two with 250-person capacity and two with 75-person capacity; administrative offices; and a three-storey building which covers an area of 3,500 m² and contains around 7,075 m² of exhibition halls.

The Zeugma Mosaic Museum is designed around a scenario based on the artistic and cultural aspects of Zeugma, and details of daily life in the city, and laid out according to this basic concept.

The exhibit aims to present the visitor with a true-sized architectural vision of the environment, with one-to-one scale streets, fountains, walls and all structural elements; and a picture of the beliefs, culture and daily life of the people who lived in the ancient city.

Belkıs/Zeugma Antik Kenti'nin en önemli özelliklerinden birisi, kentte bulunan mimari elemanlar, mozaikler ve kullanım eşyalarının tamamına yakın bölümünün lokal kültürün ürünü olmasıdır. Diğer antik kentlerde sıklıkla rastlanan en bariz özellik mimari elemanlar, sütunlar veya çeşmelerde kullanılan taşların farklı bölgelerden getirilen malzemeler ile yapılmasıdır. Zeugma'da bulunan eserlerde genellikle kente çok yakın olan ocaklardan çıkarılan kireç taşı sıklıkla kullanılırken, elde edilen mimari elemanların da o bölgede yapılmış olması dikkat çekmektedir. Bu nedenle Zeugma'da ithal malzeme çok sınırlı oranda kullanılmıştır demek yanılığ olmasa gerek. Müzenin oluşturulmasında bu detay dikkate alınarak, mümkün olduğunca Zeugma'ya ve bölgeye ait malzemeler kullanılarak sergi gerçekleştirilmeye çalışılmıştır.

Müzenin adının Zeugma Mozaik Müzesi olması nedeniyle Zeugma teması bütün müzede işlenmiştir. Zeugma Antik Kenti'nin akropolünde yer alan iki tapınaktan biri olan Athena Tapınağı'nın kült heykeli Athena'nın gövdesi Gaziantep Arkeoloji Müzesi'nin bahçesinden, ayaklarının olduğu bölüm ise araziden getirilerek müzenin önündeki alana yerleştirilmiştir. Zeugma'da tapınaktaki işlevi göz önünde bulundurulan Athena Heykeli, 6 adet yivli sütü-

One of the most important characteristics of the Belkis/Zeugma ancient city is that almost all of the architectural elements, mosaics and furnishings were locally produced; whereas a frequently encountered marked feature of other ancient settlements is the buildings, columns and fountains made with stones and materials brought from other regions. Limestone from quarries very nearby was used for most of the structures in Zeugma, and the structural members were notably fashioned locally. It can therefore reasonably be said that only very limited quantities of imported materials were used,

nun arasına konik bir kaide üzerine yerleştirilen sergilenişi ile de, Zeugma Mozaik Müzesi girişinde de benzer bir işlev yüklenmiştir.

Müzenin iç mekanında ise ilk girişte Kommagene Kralı I. Antiokhos'un hükümrانlığını pekiştirmek için ve yönetim planını oluşturmak amacı ile yaptırdığı, Herakles ve Helios betimli antlaşma stelleri bulunmaktadır. İki kabartmanın ortasına, Herakles ile I. Antiokhos'un tokalaşma stelinin arkasında bulunan yazıtın çevirisi bir cam üzerine Türkçe ve İngilizce olarak yazılmıştır.

Kommagene stellerinin ardından ziyaretçiler, çocuklarını eğlenerek mozaik yapımı ile ilgili bilgi alabilecekleri Zeugma Çocuk Sanat Atölyesi'ne bıraktıktan sonra, sinevizyon odasında Zeugma Antik Kenti'ni konu alan filmi izleyip, tarihi hatırlayarak gezilerini sürdürebileceklerdir.

Zeugma'dan getirilen 5 havuz mozağında yer alan betimlemelerin su üzerine hologramla yansıtıldığı müze girişindeki gezi mekanı ziyaretçilerini eşsiz bir Zeugma gezisine hazırlamaktadır. Gezi güzergahı üzerinde bulunan kiosklar ise dokunmatik ekran aracılığı ile ziyaretçilerine mozaiklerin tarihçesi, kazı alanı ve müze içerisindeki konuma yönelik bilgiler sunmaktadır.

this fact being taken into consideration during the creation of the museum. As far as possible, the exhibits were set up using materials from Zeugma and the surrounding area.

As the museum's name indicates, the Zeugma theme is executed throughout. Displayed in front of the museum is the cult statue of Athena of the Temple of Athena, one of two temples in the acropolis of ancient Zeugma. The section with legs was brought from the site, while the body of the statue was transferred from the garden of the Gaziantep Archaeology Museum. In an echo of its function in the temple at Zeugma, the Athena statue is mounted on a bevelled pedestal amidst 6 fluted columns, adding significance to the entrance of the museum.

Çingene Kızı Mozaïği / *Gypsy Girl Mosaic*

Müzenin kurgulanması iki bölüm olarak planlanmıştır.

1-Zeugma eserlerinin sergilendiği Zeugma bölümü

a. Bodrum Kat; Baraj gövdesinin altında bulunan Hamam Mozaikleri

b. Giriş Kat; Fırat Nehri kenarındaki villalarda bulunan mozaikler; Poseidon ve Euphrates Villaları mozaikleri, Dionysos Villası mozaikleri

c. 1. Kat; ZAP 2000 kurtarma kazıları sonucu bulunan mozaikler

2-Gaziantep çevresinde bulunarak Gaziantep Müze Müdürlüğü'ne getirilmiş olan Doğu Roma (Bizans) dönemi kilise mozaikleri (1. Kat)

Yapılan sergileme projesinde mozaikler iki farklı sıralama göz önünde bulundurularak sergilenmiştir.

a-Kronolojik sıralama: Müze içerisinde bulunan mozaikler kronolojik olarak sıralanmış ve ziyaretçilerin tarihsel süreç içerisinde mozaikleri görmeleri sağlanmıştır.

Just inside the entrance to the museum are steles depicting Heracles and Helios, which the Commagene king Antiochus I had made to reinforce his sovereignty and establish a plan of rule. On a glass panel between the two reliefs, there is a translation in English and Turkish of the inscription on the back of the stele which depicts Heracles and Antiochus I shaking hands.

After the Commagene steles, visitors will find the Children's Art Studio where children can have fun while learning about how mosaics are made; followed by a cinema room where they can watch a film about Zeugma to get a better idea of its history before continuing their tour of the museum.

In the museum entrance promenade area, images from 5 of the Zeugma pool mosaics are reflected on water by holograms, providing visitors with a taste of unique spectacles to come on the tour of Zeugma. Booths along the tour route provide visitors with information via touchscreen about the mosaics' histories, excavation site and situation within the museum.

b-Coğrafi konumlarına göre sıralama: Eserler Zeugma Antik Kenti içerisinde bulunan coğrafi konumlarına göre yerleştirilmiştir. Bu şekilde Fırat Nehri'ne en yakın konumda bulunan mozaikler girişte yer alırken kentin teraslarına doğru yükselen mozaikler sırası ile yerleştirilmiş ve ikinci kata gelindiğinde bugünkü su seviyesinin hemen altı veya üstünde bulunan kodlardan gelen mozaikler sergilenmiştir. Bodrum katta sergilenmekte olan Roma Hamamı'na ait mozaikler, baraj gövdesinin hemen altından çıkan mozaiklerdir. Ziyaretçiler Zeugma Antik Kenti'nin en alt kodunda bulunan hamam mimarisi ve mozaiklerini Zeugma Mozaik Müzesi'nin en alt kodunda göreceklerdir.

Müzenin gezi güzergahı duvarda sergilenen Paris'in Yargısı, Okeanos Tethys ve Akrotos mozaikleri ile başlamaktadır. Daha sonra müze binasının imkan verdiği ölçüde Poseidon ve Euphrates Villaları buldukları orijinal pozisyonda kurulmuştur. 2000 yılı kazılarında elde edilen veriler doğrultusunda mozaikler, duvar resimleri, çeşmeler, sütunlar ve duvarlar orijinal pozisyonlarında ve kazıda ele geçtiği boyutları ile yerlerine yerleştirilmiştir.

The museum has two main sections:

1. The Zeugma Section displaying artefacts from Zeugma

a. Basement Floor: The Hamam/Bath Mosaics found under the dam structure

b. Entrance Level: Mosaics found in the villas on the banks of the River Euphrates

The Poseidon and Euphrates Villa Mosaics

The Dionysus Villa Mosaics

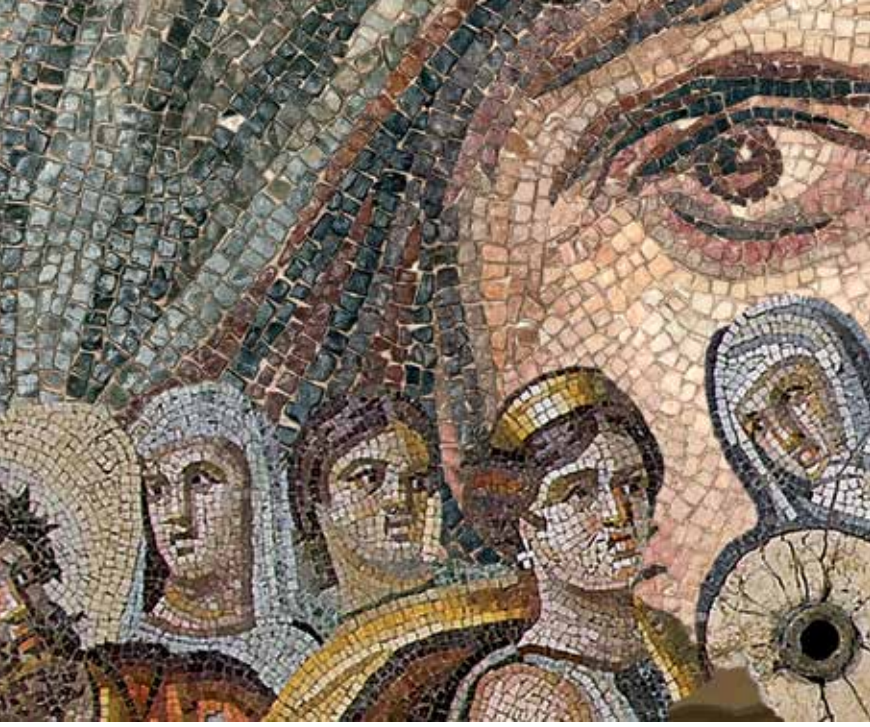
c. First Floor: Mosaics discovered during ZAP 2000 salvage excavations

2. East Roman (Byzantine) period church mosaics found in the Gaziantep region and brought to the Gaziantep Museum Directorate (1st Floor).

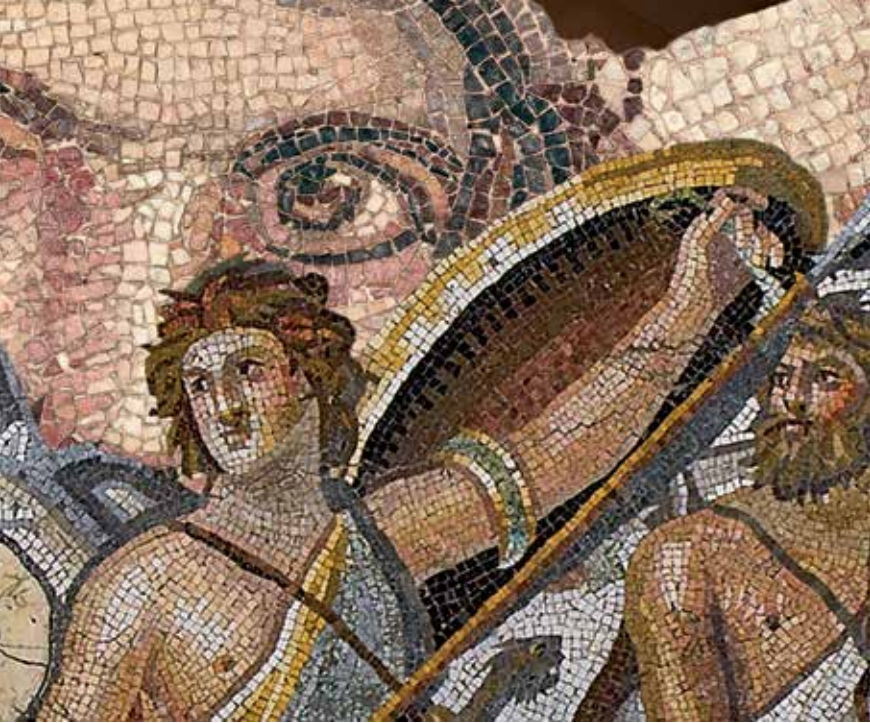
The exhibits are arranged in two different sequences:

a. Chronological order: The mosaics in the museum are displayed in chronological order enabling visitors to view them in historical progression.

b. According to geographical location: The artefacts are placed according to their former location in ancient Zeugma. In this way, the mosaics found closest to the Euphrates are at the entrance of the museum, while the mosaics that rose towards the terraces of the city are positioned sequentially, so that when you reach the second floor, the mosaics displayed are from the levels that are now just above or below the reservoir waters. The Roman Bath (Hamam) mosaics exhibited in the basement were found right below the dam itself, so that on the lowest floor of the museum visitors will see the bath building and its mosaics that were found at the lowest level of Zeugma.

İkiz villaların sergilendiği alanın üzerine, bütün duvarı kaplayacak şekilde bir Zeugma fotoğrafı yerleştirilmiştir. İkiz villaların arazideki pozisyonu fotoğrafın ortasına rastlayan bölüm olarak seçilmiştir. Bu şekilde villaların önünden bakıldığında Zeugma örenyerinde yansıtılan görüntü izleyiciyi karşılamaktadır. Zeugma Mozaik Müzesi'nde sergilenen en göz alıcı eserlerden bir tanesi de bronzdan yapılmış Savaş Tanrısı Mars Heykeli'dir. Mars Heykeli, 2000 yılı kazılarında Poseidon Villası içerisinde, kiler olarak adlandırılabilen alanda yiyecek küplerinin altına gizlenmiş olarak bulunmuştur. M.S. 256 yılındaki ani gelişen Sasani saldırısından korumak amacı ile villanın içerisine gizlendiği düşünülmektedir. Mars Heykeli gerçekte bir meydan heykelidir. 1.52 cm. yüksekliğindeki Mars Heykeli, 6.60 m. yüksekliğinde hazırlanan sütun üzerine, 30 cm'lik bazalt kaide üzerine yerleştirilmiştir. Miğferli heykelin ortadan ayrılan kıvrık bukleler halindeki kabarık gür saçları alın ve yüzünü çevreleyip enseyle birleşir. Yüzünde öfke ve kızgınlık hakimdir. Göz bebeği gümüş üzerine altın kakma tekniği ile yapılmıştır. Savaş Tanrısı Mars'ın (Ares) bronzdan yapılmış çıplak heykelinin gövdesi S hareketi yaparak ayakta durur. Dirseğinden bükerek yukarı kaldırdığı sağ elinde bir mızrak tutmaktadır. Sol elinde ise kıvrık dallı çiçek tutar. Hem savaşı hem bereketi simgelemektedir.

The visitors' route through the museum begins with the mosaics of the Judgement of Paris, Oceanos and Tethys, and Aratos, which are displayed on the walls. Further along are the Poseidon and Euphrates Villas, which as far as possible within the limits of the museum building, have been set up with their original positioning. The mosaics, wall frescoes, fountains, columns and walls have been placed in their original respective positions according to data obtained during the excavations in 2000, and in the same dimensions as they were when recovered.

A photograph of Zeugma covers the whole wall above the area where the two villas are displayed. The twin villas are situated in line with the centre of the photograph, so that looking from the front of the villas you can see the view of the Zeugma ruins. One of the most spectacular pieces in the Zeugma Mosaic Museum is the bronze statue of Mars, the god of war. The statue was found during the 2000 ex-

Birinci katın son bölümündeki duvarda “Dionysos’un Düğünü” mozaiğinin çalınan bölümünün fotoğrafı, mozaiğin eksik olan kısma yansıtılmak sureti ile bu mozaiğin çalındığı ve parçalarının bugüne kadar bulunamadığı vurgulanmaya çalışılmıştır.

İkinci katın birinci bölümünde “Çingene Kızı” olarak adlandırılan Mainad Mozaiği için özel bir oda bulunmaktadır. Labirent şeklinde tasarlanmış gizemli oda Çingene Kızı’nın buğulu bakışlarını ön plana çıkarmaktadır. Aynı odanın dış duvarında Çingene Kızı-Mainad Mozaiği’nin bulunduğu ve kaçakçılar tarafından büyük oranda tahrip edilen mozaik yer almaktadır. Mozaik içerisinde Mainad’ın yeri gösterilerek eski eser kaçakçılarının eserler üzerinde nasıl tahribatlar yaptıkları konusuna dikkat çekilmeye çalışılmıştır.

cavations inside the Poseidon villa, hidden under food jars in the pantry area. It is thought the statue could have been hidden in the villa to protect it during the sudden attack of the Sassanids in 256 A.D. The 1.52 m tall statue is actually designed to be in a square, and has been mounted on a 30 cm basalt base atop a 6.60 m column. The figure is wearing a helmet and has thick, curly, centre-parted hair, which frames his forehead and face and goes around the back of his neck. The expression on his face is mainly one of anger and displeasure. The pupils are made of silver with gold inlay on top. The bronze statue of Mars (Ares) the god of war is naked and in a standing pose, the torso curved in an S-shape. The raised right arm is bent at the elbow and the hand holds a spear, while there is a flower with convoluted stalk in the left hand, the figure thereby symbolizing both war and fruitfulness.

Coak Mozaik Atölyesi

Photographs of the missing sections of the “The Wedding of Dionysus” mosaic on the wall in the final section of the first floor, have been reflected onto the empty space to highlight the fact that the mosaic was stolen and these pieces from it have not yet been found.

The Maenad Mosaic, known as the “Gypsy Girl”, is exhibited in a special room in the first section of the second floor. The room is designed like a labyrinth, creating an atmosphere of mystery with the spotlight on the haunting gaze of the Gypsy Girl. The mosaic of which

İkinci katın ilk bölümünde Zeugma'dan çıkarılan mozaikler sergilenirken, villaların üst kattaki izlenmesini sağlayan köprünün geçilmesinden sonra Erken Doğu Roma (Bizans) kilise mozaikleri başlamaktadır.

Müzenin ikinci katındaki ikinci bölüm ve ikinci kattaki bir köprü ile geçilen yan bina olarak isimlendirilen binada, M.S. 6. yüzyıla kadar devam eden mozaikler bulunmaktadır.

Zeugma Mozaik Müzesi Koleksiyonunda bulunan; Roma ve Geç Antik Döneme ait 2.448 metrekare mozaik, 140 m² duvar resmi, 4 adet Roma Dönemi çeşmesi, 20 adet sütun, 4 adet kireç taşından yapılmış heykel, bronz Mars Heykeli, mezar stelleri, lahitler ve mimari parçalar restorasyonu yapılarak sergiye konulmuştur.

Sonuç olarak, dünyanın en büyük mozaik müzelerinden biri olan Zeugma Müze kompleksini gezen ziyaretçilerle Zeugma arasında bir bağ kurulacak ve herkesin kendisine ait bir Zeugma hikayesi olacaktır.

the Maenad/Gypsy Girl fragment was a part is on the outside wall of the same room. It has been damaged to a large extent by smugglers, and the space, which the Maenad occupied is indicated to show the kind of damage that smugglers of antique artefacts wrought on these works.

The mosaics recovered from Zeugma are in the first section of the second floor, and there is a bridge affording a view of the villas from above. After crossing the bridge, you will see church mosaics from the Early East Roman (Byzantine) Period.

From the second section on the second floor of the museum, a bridge provides access to an next building, which houses mosaics dating up to the 6th century A.D.

Restored and exhibited pieces in the Zeugma Mosaic Museum collection from the Roman period and late antiquity are: 2,448 square meters of mosaic, 140 m² frescoes, 4 Roman fountains, 20 columns, 4 limestone statues, the bronze statue of Mars, tomb steles, sarcophagi and architectural elements.

As a result, visitors to one of the biggest mosaic museums in the world will establish a bond with Zeugma, each having their own tale of Zeugma to tell.

Türkiye

T.C.

GAZİANTEP VALİLİĞİ
İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü

Turkey

T.C.

GAZİANTEP VALİLİĞİ

İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü

Tel: 0342 230 59 69

Faks: 0342 232 84 81

www.gaziantepkulturturizm.gov.tr

iktm27@kulturturizm.gov.tr

T.C.
GAZİANTEP
VALİLİĞİ

